

Dank voor de uitnodiging om hier te spreken. Vandaag staan we stil bij 50 jaar Nostra Ætate, een verklaring van het tweede Vaticaans concilie waarin de Rooms-katholieke kerk een andere houding ten opzichte van niet-christelijke godsdiensten voorstaat, met name het Jodendom.

Deze verklaring betekende een fundamentele ommekeer in de verhouding tussen het joodse volk en de Katholieke Kerk. Een verhouding die getekend werd door verwijten, onbegrip, strijd en onderdrukking. Nostra Ætate was het resultaat van een zoektocht naar wat wereldreligies met elkaar verbindt. Een zoektocht naar begrip en liefde.

Nostra Ætate betekent: In onze tijd. In hoeverre is de boodschap van Nostra Ætate nog actueel? De gruwelijke aanslag op de redactie van Charlie Hebdo in Parijs ligt nog vers in ons geheugen. De gijzeling in de joodse supermarkt, waarbij vier mensen in koelen bloede werden vermoord. Onbegrijpelijk. Afschuwelijk.

In een nieuwsuitzending zag ik een oudere joodse dame bij die supermarkt staan. Zij zei tegen de journalist: "*Waarom toch weer? Niet weer!*" In die woorden – in die enkele woorden - lag haar grote wanhoop verborgen. Oude wonden werden opengereten. Ook het feit dat hier buiten veiligheidsmaatregelen zijn getroffen, spreekt boekdelen.

Die terroristen in Parijs gebruikten het geloof als rechtvaardiging voor hun daden. Een geloof dat velen juist inspireert tot rechtvaardigheid, en het verdedigen van de vrede en vrijheid voor alle mensen. De terroristen hebben echter maar één doel: het ontwrichten van onze samenleving. Dat laatste mogen we nooit laten gebeuren. Ronduit ergerlijk is dan ook dat sommigen in onze stad sympathiseren met deze moordpartij. Er is nog veel werk te verzetten.

Religie is van groot belang voor de identiteit van mensen en de gemeenschap waarmee zij zich verbonden voelen. Het geeft houvast bij levensvragen, maar roept ook twijfel op. In mijn ogen is twijfel ook een zegen. Twijfel staat voor het feit dat ook gelovigen het soms niet precies weten.

Religie mag er nooit toe leiden dat men zich afzet tegen mensen van een ander geloof, van een andere gemeenschap. Integendeel, ik ben er van overtuigd dat wij allemaal dezelfde twijfels en vragen hebben. Maar de zoektocht naar het antwoord op die vragen, is een persoonlijke. Mensen hoeven over hun geloof geen verantwoording af te leggen.

Het gaat er niet om wat je gelooft, maar wat je doet, hoe je je verhoudt tot je medemens. Hoe we met elkaar onze democratische rechtsstaat vormgeven. Hoe we met elkaar sámenleven. Voor verbinding is dialoog een voorwaarde. Juist hier komt de overheid om de hoek kijken. De neutrale overheid, die geen opvatting behoort te hebben over de inhoud van religies en alle mensen in gelijke gevallen behandelt.

Het is aan mij, burgemeester van deze stad, om artikel 1 van de Grondwet naar letter en geest uit te dragen. Er voor te zorgen dat niemand hinder ondervindt bij het belijden van zijn of haar geloof.

Ik roep liever op tot dialoog dan dat ik mij genoodzaakt voel te handhaven. Als handhaving noodzakelijk is, heeft de dialoog gefaald. Dé jood bestaat niet, net zo min als dé christen, dé moslim of dé hindoe. Geen enkele religie of bevolkingsgroep mag collectief verantwoordelijk gesteld worden voor een conflict. Of voor daden begaan uit naam van een religie.

Natuurlijk helpt het als vertegenwoordigers van wereldreligies hun stem laten horen. Maar ik denk dat WIJ nu ook aan zet zijn. Wij allen moeten investeren in de wij-samenleving, in het weefsel dat ons beschermt en tot bloei brengt.

Maar we moeten ook grenzen stellen. In de wij-samenleving is geen plek voor intolerante lieden. Die moeten zich afvragen of ze echt in ons midden willen blijven leven. Onze vrijheden zoals verwoord in onze Grondwet, zijn ononderhandelbaar. Daar ligt de grens. Want die vrijheden zijn er juist om minderheden te beschermen. En de bescherming van minderheden is een kerntaak van onze democratie.

Dames en heren.

De kernboodschap is en blijft: respect en verdraagzaamheid. Fijn dat we allemaal verschillend zijn. Verschil is geen splijtzwam, maar een bron van kracht.

Hoe meer we van elkaar weten en leren, hoe meer vrede er zal zijn. Dat is de boodschap die ik uit wil dragen.

Niet verdeeld, maar samen,

Niet met wapens, maar met woorden,

Niet met haat, maar met liefde bouw je een rechtvaardige, sterke samenleving.

Dank voor uw aandacht.